

CHARITAS.

1. *Charitas* generatim sumpta est *Virtus Theologica*, qua Deus diligitur propter se ipsum, id est, propter bonitatem suam essentialem, quæ ipse Deus est, & quia nostrum summum bonum est; & proximus propter Deum.

2. Per *proximum* intelligitur omnis creatura intellectualis, tam ea, quæ cœlestis beatitudinis capax est, quam ea, quæ ejusdem in possessione jam est. Diligere autem proximum propter Deum est ipsi velle bonum propter essentialem bonitatem divinam ab eo participatam, & in eo relucentem tanquam æternæ beatitudinis particeps aut capace. Ex quibus principiis infertur, Deum, nosmetipsos, & proximum esse objectum materiale charitatis; ut essentialis (adæquata, tam absoluta, quam relativa ad extra) Dei bonitas, quæ sola nos potest reddere beatos, est ejusdem objectum formale.

3. Ordo charitatis relate ad ejus objecta materialia est 1. Ut diligamus Deum præ omnibus rebus creatis. 2. Animam nostram, hoc est, propriam nostram salutem. 3. Salutem proximi nostri. 4. Vitam nostram, & proprium nostrum corpus. 5. Vitam & corpus proximi nostri. 6. Famam nostram & bona nostra temporalia; dein etiam famam & bona proximi (ut subordinata ad Deum).

4. Obligatio eliciendi actum amoris Dei datur 1. Dum homo incipit agnoscere, Deum esse summum bonum. 2. In articulo mortis, & etiam frequenter per decursum vitæ. 3. Cum urget tentatio de odio Dei, & adest periculum consensus. 4. Quando quis tenetur elicere actum contritionis. 5. Quando Lex præcipit cultum Dei v. g. diebus Dominicis.

5. Circa præceptum Charitatis Dei sequentes propositiones a Conventu Cleri Gallicani anno 1700. damnatæ, ac commerita censura perstrictæ fuerunt.

Propositio XVI. Sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative; hunc homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ. **CENSURA:** *Hæc propositio est hæretica.*

Propositio XVII. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.

Propositio XVIII. Probabile est, ne singulis quidem rigoroze quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga Deum.

Propositio XIX. Tunc solum obligat, quando tenemur justificari; & non habemus aliam viam, qua justificari possumus.

Propositio XX. Præceptum amoris Dei per se tantum obligat in articulo mortis.

Propositio XXI. Præceptum affirmativum amoris Dei & proximi non est speciale, sed generale, cui per aliorum præceptorum adimpletionem satisficit.

CENSURA: Hæ propositiones sunt scandalosæ, perniciosæ, piarum aurium offensivæ, erroneæ, impiæ; primum & summum mandatum irritum faciunt, atque Evangelicæ legis spiritum extingunt.

Propositio XXII. Non tenemur proximum diligere actu interno & formali. . . . Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

Propositio XXIII. Si cum debita moderatione facias, potes absque mortali de vita alicujus tritari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere & desiderare; non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquid temporale emolumentum.

Propositio XXIV. Licitum est absoluto desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, sed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura est pinguis hæreditas.

Propositio XXV. Injuriarum condonatio commendatur nobis, ut quid perfectius; sicut commendatur Virginitas præ conjugio.

CENSURA: Hæ propositionum doctrina scandalosa & perniciosa est, piarum aurium offensiva, & secundo charitatis præcepto contraria; respective hæretica, & omnem vel in ipsi parentibus & liberis humanitatis sensum extinguens.

CASUS I. Bertoldus Doctor Parisiensis & Parochus majoris parochiæ Lugduni volebat Manfredum Baccalaureum ex alia Universitate assummere in Vicarium. Sed prius facturus experimentum de illius doctrina, eum catechesin habere jubet; in qua cum dixisset, per charitatem nil aliud intelligi quam virtutem, qua Deus diligitur supra omnes alias res, id displicuit Bertoldo, ita, ut suum mutarit consilium, eumque in Vicarium non assumpserit, ratus, eum nondum satis idoneum ad id muneris esse.

ꝑ. Bertoldus recte improbat definitionem charitatis theologice a Manfredo datam : debuisset enim catechizando docere populum , hanc virtutem exigere a nobis , ut amemus Deum super omnia , quia infinite bonus est ; virtutemque ipsam distinguendam esse ab actu , qui illi proprius est. Interea Parochus non fecit injuriam Manfredo , eum non assumendo in Vicarium ; cum nulla ratione teneretur eum assumere , nec gesta hucusque ad ullius notitiam pervenerint ; & consequenter nullum timendum sit scandalum , nec activum nec passivum sive relate ad Manfredum sive ad quamcumque aliam personam. *Pontas.*

CASUS II. Basilius puer duodecim annorum interrogatus a suo Confessario , an unquam elicuisset actum amoris Dei , postquam pervenit ad usum rationis ; respondet , se nunquam de hoc cogitasse , nec unquam id se confessum fuisse.

ꝑ. Necessario obligandus est hic puer a Confessario , ut accuset se de hac omissione tanquam de vero peccato. *Pontas.*

CASUS III. Disputatum est super hac quaestione : an Christianus in conscientia teneatur exercere charitatem erga proximum cum periculo damni proprii.

ꝑ. Si damnus est temporale aut corporale , tenetur ; si vero est spirituale ; hoc est , si committendum foret peccatum , non tenetur. *Pontas.*

CASUS IV. Dracontius Felicianum non solum modo injustissimo fama , sed etiam suscitata ipsi ex odio implacabili lite omnibus fortunæ bonis spoliavit. Felicianus nihilominus ignoscit Dracontio , & eo erga ipsum animo est , ut nullum ei malum velit , Deum pro ejus conversione precetur , paratusque sit ad omnia in urgenti necessitate ipsi præstanda obsequia tum corporalia tum spiritualia : id tamen imperare sibi non potest , ut ei loquatur apud communem utriusque amicis , qui pro ineunda reconciliatione , ad congressum utrumque invitaverat. Imo , quod plus est , in via obvium nunquam salutatur , & ne obvium habeat , studio a via declinat , experientia doctus , se nullam habiturum securitatem , si aliter agat cum ipso.

ꝑ. Præseptum dilectionis inimicorum est indispensabile : & hinc ipsis semper exhiberi debent signa externa amicitiae tanquam amicis. Tale signum est salutatio , cujus negatio latens intus in corde odii fermentum indicat. Felicianus itaque salutationem negans proximo suo tuta conscientia non potest ad SS. Sacramenta accedere , fricteque examinandus est

a Confessario , antequam absolutionem recipiat. In hoc casu certe videtur , Felicianum coram Deo obligari ad exhibenda signa externa amicitiae inimico suo ; ea enim denegando manifeste indicat , se intus in animo adhuc fovere odium & rancorem erga ipsum. Exceptiones tamen patitur hæc responsio. Sic potest haberi charitas , & simul evitari congressus cum inimico , si ex eo prudenter timeantur nova dissidia. Imo potest in quibusdam casibus denegari salutatio , v. g. si exinde inimicus anseret novas inferendi injurias , si austrera facies occasio ipsi foret resipiscentiæ ; si lascessivit uxorem cujuspiam aut filiam &c. *Pontas.*

CASUS V. Marculus Advocatus tres habet filios : natu maximus ob virtutes suas omnium in se amorem trahit & æstimationem : minimus mediocris ingenii est , & semper infirmus : tertius denique asperæ indolis , petulans & inobediens. Teneturne unumquemque eorum eadem charitate diligere , sub eadem extensione ?

ꝑ. Amor Marculfi erga tres filios debet esse æqualis : nihilominus potest quædam signa externa complacentiæ paternæ exhibere natu maximo , quæ non tenetur exhibere tertio ; qui potius severe habendus , ac pro sui emendatione castigandus est , si comminatio nil proficiat. Natu minimo denique tenetur providere de omnibus necessariis subsidiis , eum tractare suaviter & cum compassione , omnibusque , quo indiget , solatio confovere. Sic charitas patris erga omnes vera erit , & amor æqualis. *Pontas.*

CASUS VI. Pharetius Vatiniano odio persequitur Pomponium , quem etiam jam graviter læsit in persona & honore , ita , ut Pomponius pro obtinenda debita satisfactione judicialiter contra ipsum agere debuerit. Communis utriusque amicus ambos reconciliaturus hortatur Pomponium , ut desistat ab actione , illiusque Christi sententiæ recordetur : *si offers manus tuam &c.* Pomponius respondet , hunc textum tantum esse intelligendum de eo , qui primus offendit proximum suum ; & hinc eam Christi doctrinam applicare sibi debere Pharetium , cum ipse sit aggressor injustus : cæterum si peteret reconciliationem , se eum prompte recepturum , ac offensam ex animo condonaturum ; attamen ab actione utpote justa se non desitutum , usquedum commeritam Pharetius poenam exsolverit : interesse enim boni communis & quietis publicæ , ut mali puniantur. Estne Pomponius securus in conscientia , maxime si insuper parum affectionis exhibeat Pharetio ?

ꝑ. Tuta conscientia in hac animi dispositione persistere potest Pomponius; Confessariusque ipsi denegare nequit absolutionem, eoquod ab actione desistere nolit, si aliunde ad eam recipiendam est bene dispositus. Morositas, quam in variis occasionibus Pomponius erga Pharetium præferat, absolute loquendo non est contraria legi charitatis christianæ & reconciliationis, (in quantum præcise ordinatur ad correctionem & emendationem delinquentis) Nihilominus prudentis Confessarii est disquirere, quomodo sit dispositus Pomponius. *Pontas.*

CASUS VII. Hyerotimus percussus & contumeliis affectus ab Alexio, cum satisfactionem obtinere non posset per amicabilem compositionem, criminaliter eum persequitur in iudicio, frustra obstitentibus amicis. Tempore Paschali confitetur, & declarat Parocho suo, se persistere in proposito procurandi satisfactionem de injuria & contumeliis ab Alexio sibi illatis.

ꝑ. Si Hyerotimus non agit contra Alexium ex stimulo odii aut vindictæ, sed tantum ex zelo iustitiæ & intentione obtinendi reparationem damni illati, absolvi potest, & ad communionem quoque admitti, etsi persistat in proposito agendi ad condemnationem Alexii. Verum res bene ponderanda est Hyerotimo, ne, quod vitium est, facile zelum credat. *Pontas.*

NOTA. Intentio vindictæ nunquam est licita.

CASUS VIII. Aurelia criminaliter egit contra Othonem, qui in contentione quadam occiderat maritum ejus; sed cum crimen Othonis haud satis probaretur, obtinuit tantum sententiam relegationis ad novem annos. Otho timens, ne a Iudice Superiore condemnetur ad poenam capitis, offert Aureliæ omnem satisfactionem; quam tamen ipsa acceptare renuit, dicens, cum Otho vi legum sit condemnandus ad mortem, se appellaturam ab hac sententia.

ꝑ. Non potest continuare actionem contra Othonem, quia peccet contra charitatem. *Pontas.*

NOTA. Si crimen non est convincenter probatum, Aurelia tenetur acquiescere iudicio & moderationi Iudicis immediati.

CASUS IX. Harduinus habet occasionem salvandi vitam spiritualem Claudii, cum periculo tamen evidenti amittendi vitam propriam corporalem.

ꝑ. Si

ꝑ. Si alio modo salvari non potest, tenetur vitam suam corporalem exponere pro anima proximi sui, in extrema necessitate constituti; ut si Harduinus degat inter Infideles, & impedire non possit, ne Claudius pervertatur, nisi evidenti mortis periculo se exponat. Hæc est doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 26. a. 5. ad 3. Si necessitas proximi non quidem est extrema, sed solum gravis ac urgens, ut si pestis grassetur in oppido, Parochus adhuc tenetur assistere decumbentibus cum evidenti periculo vitæ suæ. Si vero necessitas est tantum communis, ut si quis sit constitutus in occasione peccandi, diversaque ei suppetant media evitandi peccatum, non datur obligatio propriam vitam exponendi periculo, ut is peccandi occasionem evadat. *Pontas.*

NOTA. Ex hac posteriori responsione, quæ sane probanda est, videtur erui posse, non dari obligationem exponendi vitam, ne quis pervertatur inter Infideles; cum enim hæc perverſio reparari possit per poenitentiam, non est casus extremæ necessitatis.

CASUS X. Egbertus nauta cum suo patre & matre Morguntiaë traicit Rhenum; sed nave ventorum impetu inversa omnes in aquas delapsi sunt. Egbertus & se & alterutrum ex parentibus salvare potest. Cuinam primo succurrendum est?

ꝑ. Egebertus tenetur prius succurrere patri quam matri. *Pontas.*

CASUS XI. Ennodius tempore famis videt suum patrem, matrem & uxorem redactos ad extremam necessitatem; omnibusque subvenire non potest, eoquod labore suo tantum lucraretur necessaria ad propriam sustentationem quotidianam.

ꝑ. Tenetur potius succurrere patri & matri quam uxori. *Pontas.*

CASUS XII. Landulfus alioquin homo probus odit Maximinum, quia est hæreticus, moribus depravatus, & notorie sceleratus. Hinc optat, ut ipsi eveniat aliquod malum, aut infortunium quoddam notabile.

ꝑ. Si tantum odit in Maximino scelus ipſique malum temporale vult tanquam medium conversionis & resipiscentiæ, non peccat: cavendum tamen est Landulfo, ne personam Maximini confundat cum vitiis ejusdem. *Pontas.*

CASUS XIII. Cajus etsi in gratiam redierit cum inimico suo, obvium tamen non salutatur, nec data occasione ei loquitur. Num peccat contra præceptum diligendi proximum?

ꝑ. Re-

ꝑ. Regulariter loquendo non peccat contra hoc præceptum; quia homo privatus vi præcepti dilectionis non obligatur nisi ad quædam signa amicitie communita, quæ certe non consistunt in officiosis verborum formulis & variis gestibus noviter in conversationem humanam introductis. Possent nihilominus concurrere talis circumstantia, ut id observantes crederent, Cajum adhuc internum fovere odium erga eum, quocum reconciliationem inierat; & tunc peccaret graviter, si huic consuetudini se non conformaret. *Felix a potest. Decal. præcept. num. 502. Et seq. C. B.*

NOTA. Si Cajus sic ageret erga hominem, quocum ipsi nulla unquam altercatio aut diffidium intercesserat, reprehendi fors non mereretur. Sic agere autem cum homine olim inimico, nunquam interitæ averfionis necdum satis fopitæ suspicione caret.

CASUS XIV. Titius, postquam injuste occiderat Cajum patrem Sempronii, petit veniam delicti a Sempronio, omnemque ei satisfactionem offert. Sempronius respondet, se quidem ex animo condonare delictum, sed tamen, ne scelus hoc maneat impunitum, se rem ad Judicem delaturum. Estne Sempronius in tali dispositione animi absolvendus?

ꝑ. Non est absolvendus. *Beja, D. Thomas, Alensis Et alii.* Licet enim speculative loquendo possit quis inimico suo sincere condonare delictum, & simul eum tradere rigori justitiæ; in praxi tamen perrarum est, ut quis præcise ex amore justitiæ absque ullo vindictæ desiderio judicialiter persequatur inimicum, cui delictum ex animo jam condonavit. C. B.

NOTA. Non solum speculative, sed etiam præcise est possibile, sine intentione vindictæ postulare punitionem delinquentis pro securitate sua & publica in posterum. Pœnitenti de sua intentione testanti credendum est.

CASUS XV. Homo quidam plebeius in confessione se accusat, quod magis amet filios suos quam Deum; confessariusque cum eo agit tanquam enormis peccati reo.

ꝑ. Si Confessarius judicet, pœnitentem hunc magis amare filios suos quam Deum amore appetiatiivo, ita, ut amor iste palpum obrudat oculis ejus, ne observet & corrigat vitia filiorum suorum, laudabilis est severitas ipsius, & fundata in ea Christi sententia Matth. 10. *Qui amat suum aut filiam super me, non est me dignus.* Verum si noverit Confessarius, hominem hunc magis amare filios quam Deum amore sensitivo, ita, ut, plus doloris sensitivi concipiat ex malis filiorum suorum quam ex offensa Dei, severitas Confessarii

cessarii neutiquam laudari meretur; cum præceptum diligendi Deum nos non obliget ad hunc amorem sensitivum. C. B.

CASUS XVI. Cajus Paterfamilias quotidie acerbe increpat matrem suam senem & oculis captam, eoquod se in negotia domus immisceat, & sic pacem turbet domesticam.

ꝑ. Si increpationes sunt adeo asperæ, ut contemptum denotent, & recta adversentur reverentiæ parentibus a filiis debitæ, Cajus peccat contra quartum præceptum Decalogi. Si autem increpationes istæ non fiant ex motivo odii, aut ex defectu reverentiæ, sed solummodo ex motivo boni regiminis rei domesticæ, cui præjudicium affert mater in illud se immiscendo, non peccat Cajus; dummodo ab increpationibus ablit nimia amaritudo aut excessus. *Tambur, Lib. 5. in Decal. cap. 2. §. 2. Tolet. Lib. 5. cap. 1. Trullench. Lib. 4. cap. 1. dub. 2. num. 2. C. B.*

CASUS XVII. Titius insigni injuria affectus a quopiam, alias amico suo, statuit nunquam amplius salutare eum occurrentem sibi.

ꝑ. Non potest absolvi Titius, quamdiu perseverat in hoc proposito: licet enim præceptum charitatis non obliget ad exhibenda proximo signa specialia amicitie & benevolentie; nihilominus cum hic agatur de amico, qui amicum suum salutare recusat, & per hoc satis indicat, se contra ipsum fovere affectum odii & inimicitie, certum est, quod ratione scandali, quod exinde oriri possent, amicus offensus peccet contra præceptum diligendi proximum non salutando amicum suum. Hinc, nisi Titius memoriam offensæ sincere deponat, & ita sit dispositus, ut salutare velit ut prius amicum suum, maxime si hic prior ad signa amicitie provocet, a Confessario non est absolvendus. *Valent. tom. 3. dist. 3. quæst. 3. punct. 2. Tamb. in Decal. l. 5. c. 1. §. 3. n. 12. C. B.*

CASUS XVIII. Titius ne a splendore moderni status sui decidat, non solum antiqua non dissolvit debita, sed indies nova contrahit.

ꝑ. Injuste agit: nam etsi quandoque quis possit differre solutionem debitorum, si alias delaberetur ex statu, ad quem per media licita se evexit, & aliunde sumptus non faciat inutiles; nunquam tamen ex hac ratione contrahere licet nova debita: nam contrahere debita, quibus expungendis se quis prævidet fore imparem, idem est ac auferre rem, quam quis scit se nunquam restitutum; quod fieri non potest, quin evidenter agatur contra intentionem creditorum. *Layman. Dist. Cas. Conf. Tom. 1. R.*

man. lib. 3. tr. 2. c. 12. Lug. disp. 21. n. 6. Carden. part. 3. disp. 23. n. 36.

CASUS XVIII. Titius absque prole moriens de notabili parte bonorum suorum disponit in favorem cujusdam Ecclesiæ, & nec obolum legat fratri suo ad extremam miseriam redacto. Num id agit tuta conscientia?

R. Non, si enim charitas exigit, ut ex superfluis subveniamus indigenti, quanto major datur obligatio subveniendi fratri in extremam paupertatem redacto? Hinc etsi frater moriens ex justitia non teneatur quidpiam legare fratri suo, in casu tamen, quo hic in summa paupertate constitutus est, ille moriens & habens potestatem libere disponendi de bonis suis tenetur ex charitate sublevare inopiam fratris sui. *Layman. lib. 3. tr. 5. cap. 5. num. 17. Lug. dis. 24. n. 175. Monac. de contr. disp. 3. quæst. ult. punct. 3. n. 13. C. B.*

CASUS XIX. Quidam agricola graviter offensus ab alio scit, aggressorem suum non depositurum odium & rancorem contra se, si cum eo in gratiam redire recuset; rem tamen deferre ad Judicem statuit, reparationem offensæ postulaturus, licet eam sincere & ex animo ipsi condonet. Potestne absolvi, si persistat in hoc suo proposito?

R. Potest absolvi, si per reparationem judicialem intelligatur præstatio damnorum in bonis corporis aut fortunæ illatorum, si per persecutio judicialis ad punitionem rei. Ratio primi est; quia nemo tenetur cedere juri suo. Ratio secundi est; quia, sicut judex ex motivo justitiæ vindictivæ licite potest ulcisci injuriam cuiuspiam illatam, ita & offensus ex eodem motivo licite petit a Judice punitionem injuste offendentis. *Suarez de char. disp. 5. sect. 5. Homob. de exam. tr. 6. c. 25. q. 113. Tamb. L. 5. in Decal. c. 1. §. 3. n. 9. C. B. Vide Cas. 14.*

CASUS XX. Rosa ancilla, etsi sciat, quamdam ex sociabus suis tempore nocturno absente Matrefamilias indecenter conversari cum Amasio, id tamen non indicat Matrifamilias, ex metu eam irritandi aut sociam diffamandi. Peccatne Rosa silendo?

R. Peccat; cum enim Deus mandaverit unicuique de proximo suo *Eccl. 17.* ut salutem ejus invigilet, lex charitatis nos obligat ad impedienda peccata proximi nostri, si id fieri potest absque proprio & aliorum incommodo. Hinc Rosa peccat non detegendo peccatam conversationem sociæ suæ. Metus irritandi Matrefamilias aut diffamandi sociam non suffi-
ciunt ad excusandum tale silentium, ex quo mala sequuntur gravissima. Nihilominus prius charitative & secreto admonenda

nenda est, ut ab hac conversatione desistat; & si præmissa admonitioe secreta nulla sequatur emendatio, Rosa tenetur eam denunciare Matrifamilias non obstante jactura famæ, quam pessima mulier suæ in malo obstinationi imputet. *D. Th. 2. 2. q. 33. Art. 1. Girib. in 1. Decal. præc. cap. 5. num. 54. & seq. C. B.*

CASUS XXI. Vidua quædam ad secundas transire nuptias cogitat, etsi prævideat, secundum hoc matrimonium in grave præjudicium cessurum liberis, quos habet ex primo marito.

R. Si vidua ex parte sua gravibus malis foret exposita, nisi alterum contraheret matrimonium, id licet; quia lex charitatis dicitur, proprium commodum esse præferendum commo-
do alterius. Si autem ex statu viduitatis pateretur tantum leve præjudicium, tunc sicut ex materno in liberos suos amore tenetur præcavere omne id, quod vergit in damnum pro-
lis, si id fieri possit sine proprio gravi incommodo; sequitur etiam, eam in casu proposito absque peccato non posse transire ad secundas nuptias. C. B.

CASUS XXII. Editur monitorium annexa excommunicatone contra eos, qui sciverint & non detexerint, ubi detineantur bona mobilia viri cujusdam ditissimi primum defuncti. Cajus scit, patrem suum, qui erat in servitio viri illius, multa ejusmodi bona abstulisse. Teneturne, aut saltem potest denunciare patrem suum?

R. Non tenetur; quia, cum jus civile non obliget ad reddendum testimonium contra proprios consanguineos usque ad quartum gradum, nisi agatur de negotio totam concernente rempublicam; multo minus obligare censendum est jus Ecclesiasticum, utpote magis propendens in lenitatem quam jus civile. *Dian. tom. 5. tract. 1. ref. 161. & 162. Raynaud. de monit. p. 1. c. 2. q. 20. & 14. Baunius & alii. C. B.*

NOTA. Cajus tenetur monere patrem ad restituendum; & si nolit restituere, tenetur monere Dominum rei, ut ipse extrajudicialiter vel si opus fuerit, judicialiter repetat suum. Alloquin erit suo silentio particeps criminis. Jus solum disponit circa crimina non præjudicialia tertio, vel ubi possunt haberi alii testes.

CASUS XXIII. Dives quidam avarus optat, ut miles hõ-
stilis veniat in provinciam, ibique se detineat, ut ipse ma-
jori pretio possit vendere frumentum suum. Num peccat?

R. Peccat contra decimum præceptum Decalogi; quia de-
siderat augere divitias suas per media satis funesta aliis, &
hinc illicita. *Girib. tract. 14. C. B.*